

Hosszú úton kicsi állomások

Major Nándor

HANGJÁTÉK

Személyek:

Sofőr	Lány
Sofőr felesége	II. lány
Botlábú	Felügyelő
Botlábú felesége	Főorvos
II. sofőr	Kalauz
III. sofőr	Utások (5)

Egyhangú, idegesítő motorzúgás, közben:

Sofőr (suttogva): Hideg van ilyenkor már nagyon... Bőrruhát kell vennem mégiscsak... amelyet azelőtt is viseltem... régen... Az első pénze-men bőrruhát, mert... megfagyok ezeken a hosszú utakon... *(Sóhajós ásitás.)* Meg kell állnom valahol, hogy fölmelegedjek... Nem tudom, megvannak-e még azok a meleg kis kávéházak... ahol mindig megálltunk... mindig... annak idején. *(Szünet. Kezére lehelget.)* Nyuszikám, siess, te

buta, mindjárt beérlek... és eltaposlak irgalmatlanul... hiszen az nekem már semmi... nekem semmi... Mert azon az éjszakán, azon az éjszakán...

Sokat sejtető zene, majd hangtér-változás: autóbuszban utazunk, visszhangzó teremben felvételezünk, érzékelte, hogy a sofőr emlékezésében elevenedik fel előttünk az alábbi jelenet. Egy gyerek sír szakadatlanul. Halk párbeszéd, szaggatottan, kis szünetekkel. Motor zúg.

Utás: Éjfélkor leszállt a köd. Valaki becsöngetett és kinéztem, hát látom ám, hogy szítál a köd.

Kalauz: Igen. Most van az ideje...

Utás: Most. Jobb ősszel, mint nyáron.

Kalauz: Fogja a jegyét. Jól adtam vissza?

Utás: Jól. *(Szünet.)* Mért bög szakadatlanul az a gyerek?

Kalauz: Kórházba viszik.

Utás: Időben érkezünk?

Kalauz: Igen. Pontosan a menetrend szerint. Már a nagy kanyarnál járunk.

Kis szünet. Motor zúg, majd hirtelen fék csikorog, túlök bömböl. Valaki sikolt. Összeütközés. Ablakok törnek, csomagok potyognak. Nyögés. Állandó gyereksírás. Általános hangzavar, melyből érthetően kiválik:

Kalauz: Nyugalmat kérek, emberek, csak oldalt dőlünk, erre tessék leszállni, de egyenként...

II. utas: Van-e orvos az utasok között?

III. utas: A sofőr már megszökött.

IV. utas: Mivel ütköztünk össze?

Utas: Törje ki azt az ablakot, itt valaki elájult.

II. utas: Azt mondják, egy személykocsival.

III. utas: Van-e orvos az utasok között?

Utas: Hallja mit mondanak? Három embert húztak ki a személykocsiból.

IV. utas: Ccc... Harmonika lett a kocsiból...

III. utas: Hol a sofőr?

II. utas: Egyelőre még élnek. A sofőr húzta ki azt a hármat...

Utas: Ha van orvos az utasok között, jöjjön ide, elájult egy ember...

Hangok távolodnak.

Kalauz: Mit tettél? Hogy történt?

Sofőr: Látod. Nincs mit magyaráznom.

Kalauz: Nem hiszem, hogy túléltek. Azt mondja az orvos, nem bízik benne...

Egyre erősödő braketyegés, aláfesti (távolból) a szakadatlan gyereksírás. Búgó autósíréna kapcsolódik bele egyre erősödve, fék csikorog, egy ajtót becsapnak.

Felügyelő (*határozottan, hivatalosan*): Forgalmi rendőrség. Kérem az utasokat, vonuljanak félre. A sofőrök jöjjenek ide.

Lépések, mozgolódás.

Felügyelő (*elkövülten*): Ember, hát te vagy?

Sofőr: Én.

Felügyelő: Mit tettél, öcskös?!

Sofőr: Látod, bal felől áll a kocsim.

Felügyelő: Ember... ember...

Sofőr: Nincs mit magyaráznom, batus. Minden világos. Gyerünk.

Felügyelő (*alig hallhatóan*): Szerencsétlen...

Zene. Kijutunk a visszhangból, a zene erősödő motorzúgásba torkoll.

Sofőr (*suttogva, motorzúgásban*): Látod, nyuszikám, így van ez... ha valakit vonzanak a reflektorfények... ha nem tud menekülni a reflektorfénytől... előbb-utóbb a kerekek alá kerül... A kerekek alá... (*Sóhajt, a markába lehel.*)

Motorzúgás távolodik. Zenei közjáték. Rossz falióra négyet üt.

Botlábú felesége (*álmosan*): Mozogj már, eredj, hogy alhassunk legálább. Ha már menni akarsz, akkor mozgás.

Botlábú: Minden áldott hajnalban, ha fölébredek, csak ülök, ülök az ágyban és nem tudok fölkelni...

Botlábú felesége: Tudom. Ülsz az ágyban és nézed a lábad — ami nincs többé. Pontosan kétezer-háromszáznegyvenhatedszer mondd.

Botlábú: Te ezt nem érted. Sohasem fogod megérteni. Az az én lábam volt. Üldögélek, oda nyúlok, ahol a jobb lábamnak kellene lenni, és csak levegőt markolok. Levegőt! Az enyém volt, érted, az enyém volt! Hozzám tartozott, mint a fejem vagy a szívem. A húsát, a bőrét, a csontját, a velejét, minden sejtjét én éltettem, érted, és akkor levágták, egy darabot belőlem, elvitték valahova messzire, ki tudja, hova... Ha a szoba sarkában most meglátnál odavetve egy darabot magadból... Te meg itt fekszel az ágyban... Énbőlölem egy darab elrothadt valahol... De hol van az most? Hol van akár egy sejtcskéje? Virág nőtt belőle? Hol az a virág? Nézz végig a réten, annyi a virág...

Botlábú felesége: Maradj ma itthon. Maradj már végre itthon. Ne menj el soha többé egy hajnalon se. Hányszor kértelek már... a hat év alatt... száztizenhétezer-nyolcszázhatvanadszor kérlek. Elcsavarogsz minden hajnalban, mint a holdkóros. Dél felé hazajössz és lefekszel. Délután felébredsz és mégy vissza. Éjjel jössz ismét haza. Ott éled le az életedet a kávéházban. Haza csak hálmi jársz... Hordod azokat az átkozott sorsjegyeket, amelyekkel hat éve senki se nyert egy veszett parát se... És neked se marad hasznod, mind elgurul tőled a pénz... Ne hidd, hogy

kellenek az embereknek a sorsjegyeid. Szánalomból vesznek tőled. A kar-társaid... Szánalomból...

Botlábú: De látod, ha így reggelen-ként ülök az ágyban, nézem a meg-lévő bal lábamat, s mozgatom az uj-jaimat... aztán meg oda nézek, ahol a jobb lábam ujjainak kellene mo-zogniok... mert már minden izmo-mat megfeszítem... és ott csak leve-gőt látok... semmi mást, csak leve-gőt... néha azt hiszem, beleőrülök...

Akkor mennem kell, mennem kell...!
Botlábú felesége: Nem te vagy az egyetlen, Maradj itthon... Aztán reggel együtt elmegyünk. Irodába jársz majd. Vagy átképezteled ma-gad. Új szakmát tanulsz. Aztán minden reggel együtt megyünk dolgozni. Látod, a fiunk is felnőtt már. Legyen már egyszer békesség... nálunk is.

Botlábú: Nem tudok maradni. (Föl-ugrik az ágyból. Felcsatolja a falábat, kopog és csikorog.) Nem tudok ma-radni.

Az ezt követő szöveget a faláb kopo-gása kíséri, megszakításokkal.

Botlábú felesége (elváltozott hangon): Akkor eredj. Menj, csava-rogj, és bár egyszer vissza se jönnél.

Botlábú: Tudom én, hogy alig vá-rod. De visszajövök, hiába álmodozol.

Botlábú felesége: Visszajössz, de egyszer majd üresen találsz itt min-dent.

Botlábú: Azt szeretném én látni.

Botlábú felesége: Meglátod. El se hiszed, hányszor kívántam már, hogy bárcsak ott vesztél volna azon a haj-nalon. Bárcsak vissza se jöttél volna. Legalább tudnám, hogy miért dolgo-zom késő estig és miért megyek mun-kára kora reggel, akkor legalább nem csörgetnél fel minden éjjel azzal az átkozott órával, akkor legalább nem tollászoknál itt, nem topognál, jár-kálnál, világítanál, nem csavarognál minden hajnalban, nem volna embe-rem, aki csak aludni jár haza és ke-rülgetnem kell és csak gondom van vele, érted? Érted?

Botlábú (halkan): Értem... De látod... Nem tudok nyugodni, míg le nem számolok azzal a csirkefogóval, aki ide juttatott!

Botlábú felesége (megvetőleg): Hagyd csak te nyugton azt az embert. A kisujjával meglők, és elterülsz, mint a béka.

Szünet. Faláb kopog és csikorog el mellettünk, egyre távolodik.

Botlábú felesége: Maradj itthon...

Ajtócsapódás, nyomban utána zár kattogása, a lépcsőházban lassan távo-lodik a faláb csikorgása. Zenei közjá-ték, majd motorzúgás, fékcsikorgás, aj-tócsapódás, léptek.

Szófő: Hát itt vagyunk, egy kis me-legre... Az ujjaim is meggémbered-tek. Hova is lennének, ha a hosszú úton nem volnának kicsi állomások... Ahova mindig betérhetsz. És ahol mindig találkozol néhány cimborával. A régiekkel. Akik talán már nem is ismernek. Vagy nem akarnak meg-ismerni.

Ajtónyitás, s most egyszerre ránk zú-dult a kávéházi zivaj, kedves, ottho-nias; valaki halkan együgyű dalt pen-get. A kávéházban játszódó események idején — kis megszakításokkal — vala-ki állandóan ezt pengeti.

Szófő (suttogva): Jó meleg van... Éppolyan itt minden, mint régen... A márványasztalkák... Nicsak, az a vadász ott a falon, azon a festményen, még mindig célozza a mozdu-latlan medvét... Mindig ott álltam a kiszolgáló asztal végén. A falnak dőlve. De ismerős már egy sincs itt... Egy se...

Lány (mély, turbékoló hangú): Parancsol?

Szófő: Két pogácsát. Mennyit fizetek?

Lány: Húszat.

Szófő: Ilyen olcsó maga?

Lány (neheztelés nélkül): Sokat meg-enged magának.

Szófő (ásítva): Mire legközelebb jö-vök, úgysem találom itt.

Lány: Gondolja?

Szófő: Tudom. Itt minden reggel négykor nyitnak. Korán van három-kor kelni.

Lány: Gondolja?

Szófő: Tudom. A szép lányok az ágyat is választhatják. És inkább azt választják. Itt csak a selejtje marad. De azt el se lehet kergetni.

Lány: Gondolja?

Szófő: Tudom. Nem először járok itt. Az a nő, nézze csak, a perenceslány, itt fog megöregedni.

Lány: Parancsol egy csésze teát?

Sofőr: Köszönöm. Hideg időben sosem iszom folyadékot. Vesebajos vagyok.

Időnként közbeszólások, de távolabbról: Címetes forralt bort kérek! Negyed kiló burekot! Egy feketét legyen szíves!

Lány: Pedig azelőtt rengeteg teát ivott.

Sofőr: Zavarba akar hozni? Hahaha...

Lány: Nem. Ismerem magát. Mikor szabadult?

Sofőr: Honnan ismer?

Lány: Ha jól tudom, körülbelül egy éve szabadulhatott. Igyon meg egy teát. És aztán menjen. Kerüljön el minket. A maga érdekében.

Sofőr: Gondolja? Tán ijesztgetni akar?

Lány: Nem. Nem akarom ijesztgetni. De él itt egy falábú ember... Magas, sovány, fekete. Egy hajnalon elgázolták, elvesztette a jobb lábát. Minden hajnalban bejár ide. Vár valakit. Azt mondja, nagy számadása van azzal a valakivel. Érti?

Sofőr (keményebben): Értem. Kicsoda maga?

Lány: Dolgozott itt valamikor egy fekete lány. Nem veszi észre, hogy hasonlítok hozzá? Csak persze, szöké-
ben. Az a fekete lány sokszor behozott engem ide, mert nem volt hova lennem, még egészen kislány voltam. Én sokszor láttam itt magát. Rám nem emlékezhet, de a nénémre talán mégis emlékszik.

Sofőr (suttogva): Fekete lány...

Hangtér-változás, visszamegyünk a visszhangzó terembe, ott felvételezünk.

II. lány (játshatja az előbbi kiszolgálólány is): Hova iszik ennyit ebből a lötyyből? Ez már a harmadik.

Sofőr: Mindig szerettem a teát.

II. lány: Nagyon fáradtnak látszik.

Sofőr: Csúszós az út. Sáros. És akkora a kőd, hogy alig látni.

II. lány: Mit csinált az este...?

Sofőr: Egész éjjel a kisfiammal sétáltam le-föl a szobában. Egyre sírdogált, nem tudott aludni. Fültőgyuladása van.

II. lány: Mekkora már? Hat hónapos lehet, ugye?

Sofőr: Hét. (Sóhajos ásitás.) Most meg a buszon egész úton bög egy kisgyerek. Kórházba viszik. (Szünet.)

II. lány: Szeretném egyszer látni a feleségét... Szép a felesége?

Sofőr (fáradt, mosolyos hümmögés): Hm... Szép.

Utás (távolabbról): Kész már a rántotta?

II. lány: Azonnal kész lesz, kérem.

Sofőr: Minden hajnalban, ahogy közeledek, az az érzésem, hogy magát már nem találok itt.

II. lány: Miért gondolja?

Sofőr: Nem tudom.

II. lány: És sajnálná?

Sofőr: Egy hajnalon, ha jövök, egyszer csak nem találok itt magát. Elment, azt mondják majd.

II. lány: Gondolja? (Eltávolodik, s onnan beszél.) Kész a rántotta. Forralt bort ki parancsolt? (Visszajön a mikrofonhoz.) Nem. Meglátja, egy reggel én várom majd hiába magát. Nem jön másnap se, harmadnap se, egy hét múlva se. Soha többé...

Kalauz (közeledik): Indulhatunk. Az utasok már mind beszálltak.

Sofőr: Hát akkor induljunk... Ha már az utasok mind beszálltak...

Hangtér-változás: a visszhang megszűnik, a motorzúgás elenyészik, a kávéházban ismét előlről kezdik pengetni az együgyű dalt.

Lány: Maga ide se figyel.

Sofőr: De figyelek. Azt mondta, hogy az a jófiú minden hajnalban kijár ide és vár rám, hogy leszámoljon velem.

Lány: És ha egy kicsit iszik, elsírja magát. Azt mondja, hogy egy fickó nyomorékká tette őt, elrontotta az egész életét, kinszenvedéssé tette számára a világot. Pedig ő soha a légynek sem ártott. És ez a fickó egy napon épen, egészségesen megjelenik majd. És él, mintha mi sem történt volna. Dolgozik. Nevetgél. Éli világát. Boldogan. Zavartalanul. Pontosan úgy, mint azelőtt...

Sofőr: És lám, az a fickó most megjelent.

Lány: Ha én volnék az a fickó, meszse elkerülném ezt a helyet. Az a botlábú fekete ember százszor is megesküdött, hogy végez vele... Érti? Néha olyan a tekintete, mint aki megőrült...

Sofőr: Mondja csak... mi van azzal a fekete lánnyal...?

Lány: Férjhez ment. S még abban az évben külföldre költözött. Van már egy éve is, hogy nem érkezett hír felőle.

Sofőr: Hja... Így szokott az lenni...

Zenei közzjáték: az együgyű dal szövegét énekelni kezdik. Utána nagy zsi-vajjal-robajjal beront a terembe néhány vidám ember.

I. I. sofőr: Jó reggelt! Egy jó forró ká-vét kérek!

Utás: Mondtam neki: amit lehetett, én is megtettem, hiába is keressél itt mindenféle miszmaszt...

I. I. sofőr (*halkan, meglepődve*): No nézd csak, kit látunk itt... Szerbusz, cimborá.

Sofőr: Szerbusz.

I. I. sofőr: Megjöttél...

Sofőr: Itt vagyok.

I. I. sofőr: A régi jó helyen, mi? El se tudnánk szokni innen. Olyan itt minden, mint azelőtt, igaz-e?

Sofőr: Pontosan olyan.

I. I. sofőr: Mikor kerültél haza?

Sofőr: Egy esztendeje már...

I. I. sofőr: No csak? Hogy lehet, hogy egész eddig nem találkoztunk?

Sofőr: Ez az első utam.

I. I. sofőr: De nem vagy valami jó színben... Nem nyaralni voltál, igaz-e, hehehe!

Sofőr: Nem panaszkodom.

I. I. sofőr: Aztán találkoztál-e már a régi cimborákkal?

Sofőr: Egyikkel-másikkal.

I. I. sofőr: Micsoda vidám fickók voltak! Szerteszóródtak. Megnősültek, megcsaladosodtak, gond, baj, hajhaj. Hol vannak azok a vidám cimborák?! Hanem... még nem találkoztál itt...? Ember, hat éve vár rád...

Sofőr: Tudom.

Utás: Halló, itt a kávé, gyere érte.

I. I. sofőr: Megyek már, add csak... Tudod, fejébe vette, hogy te tetted tönkre. Minden hajnalban itt rostokol. Csudálom is, hogy még nincs itt. Hát, szomorú az az élet, amit él...

Sofőr: Mondd csak, te... gázoltál már el embert?

I. I. sofőr (*kínos sóhaj*): Gázoltam. Igaz, hogy nem az én hibámból. Szörnyű volt. A kocsi elé lépett... Hetekig nem tudtam aztán bele ülni. Szabadságot kértem. Szétment a feje, mint a dinnye... Széttapostam az aszfalton az eszét...

Sofőr (*megrendülés nélkül*): Én is gázoltam. De a saját hibámból. Öt évig... nagyon ráértem a hűvösön... tudod, az ember nem tehet mást, csak gondolkozik, gondolkozik. Öt évig...

I. I. sofőr: Ezt a te emberedet minden hajnalban itt találom, itt topog a falábával. Te is ismered meg én is. Igazi bornemissza volt. Most sorsjegyet árul. Még soha senki se nyert a sorsjegyeivel. De azért a cimborák mégis mindig vásárolnak tőle. Én is. Sofőr: Úgy tudom, nem itt lakott azelőtt.

I. I. sofőr: Nem. De amint kikerült a kórházból, rögtön átköltözött ide, a városba. Azt mondta, hogy ide előbb-utóbb visszajössz. Én azt hiszem, egy kicsit már megzavarodott, tudod. A múltkor itt üldögéltünk vele ennél az asztalnál. Többen is voltunk, megívott három pohárka pálinkát, aztán beszélni kezdett (*fokozatosan halkul a beszéd*), egyre inkább nekimelegedett, azt mondogatta...

A visszhangzó terembe vándorolunk.

Botlábú (*botladozó nyelvvvel*): Már szabadon jár-kelek a gyilkos, és nincs aki útját állná... Hát én majd elébe állok és azt mondom... Add vissza a lábamat! Add vissza a szakmámat! Én sofőr vagyok! És vezetni akarok! Ki vagy te, hogy elveszed tőlem a szakmámat?! Ki vagy te, hogy kiütöd a kezemből a kenyeret? Add vissza az éveimet! Add vissza az elfuserált életemet! Add vissza, amit elvettél, mert kitaposom a beled!

Ismét visszatérünk a kávéházba.

I. I. sofőr: Nem bírtunk vele. Alig tudtam hazavinni. Szomorú volt látni. A gyereke már aludt. A felesége esténként elcsavarog... Hazavittem és két órát késtem a szállítással. (*Sóhaj.*) Na megyek, ideje van már. Nem jössz?

Sofőr: Maradok.

I. I. sofőr: Pedig jobb lenne.

Sofőr: Még melegszem. Megfagyok így az úton.

I. I. sofőr: Milyen kocsit vezetsz most?

Sofőr: Egy ócska tragacsot. Teherkocsi. Vágott marhát viszek a tengerpartra. Igazi mézarszék a kocsim.

I. I. sofőr (*készülődvé, széket tolvá, kissé távolodva*): Merre élsz most?

Sofőr: Mindenütt. Ahol éppen vagyok.

I. I. sofőr: A családod, úgy érteni, cimborá...

Sofőr: Ismered a bátyámat?

I. I. sofőr: Nem. Nem is tudtam, hogy bátyád is van.

Sofőr: Van. A forgalmi rendőrségen dolgozik. Azon az éjjelen, amikor összeütköztünk, ő ügyeleteskedett. Ő jött ki helyszínelni hozzám.

II. sofőr: Magas, szőke, hasonlít hozzád, mi? Tudom már. Szóval az a bátyád... Tudod, hogy nálam is ő volt helyszínelni?

Sofőr: Amíg oda voltam, elvette a feleségemet. Még nem találkoztam velük. Együtt éltünk azelőtt mindannyian, bátyám még legényember volt. Én elmentem... összeszoktak az aszszonyommal. Második éve voltam oda, amikor megesküdtek.

II. sofőr: Hát a gyerekek? Hiszen gyereketek is volt...

Sofőr: Hehehe... A kis bikfic! Megmutatták egyszer az utcán. Nem ismert meg. Héthónapos volt, amikor elmentem... hát nem is ismerhet. A labdát rugták egy mellékutcában, ügyes kis bikfic...

Visszatérünk a visszhangzó terembe.

Sofőr (*suttogva*): Sohasem hittem volna, hogy ilyen szentimentális fickó leszek... Semmi se tudott megindítani. A háborúban se. „A szentimentalizmust hagyjuk a kisasszonyoknak és a költőknek! Alázz-plajbász, micsoda dolog ez!” Hát... „Gyerek — gyerek, felnő, mint a többi! Nagy valami! De odavannak, hogy tudtak gyereket csinálni! Bóg a gyerek? Kicsukni, majd elhallgat.” Csak azt nem tudtam, hogy mire felnő... a csillagok tán mind lehullnak az égről...

Egyenletes, fájdalmas gyereksírás.

Sofőr felesége (*játszhatja Botlábú felesége is*): Jaj, már megint kezd... Negyedik éjszakája már. Se éjjelem, se nappalom. Sose lesz vége... Ha leteszem, előlről kezd. Nem bírom tovább! (*Halkan sít.*)

Sofőr: Maradj... Majd én fölveszem. Te csak aludj most. Aludnod kell, mert holnap egész éjjel úton leszek. Holnap megint magadra maradsz vele. Nyugodj meg; majd hajnalban, ha indulok, felébresztelek. Aludj... (*Kis szünet. Aztán alig hallhatóan.*) Csicsíja... csicsíja...

Sofőr felesége: Gyertek ide... Gyertek ide... Mindig olyan jó vagy hozzám... Amióta veled vagyok, csak azóta tudom, mi a jószág...

Sofőr: Aludjál csak, nyugodj meg... Aludjál csak...

Előbb erősödő, majd halkuló órakettyegés. Aztán: erősödő, majd elhaló gyereksírás. E kettő váltakozik néhányszor. Közben néha, egész halkan suttog, szinte alig hallhatóan: Csicsíja... Csicsíja... — Hangtér-változás: visszatérünk a kávéházba. Az együgyű dalt pengetik.

III. sofőr: Te mit keresel itt?

Sofőr (*fáradt hűmmögés*): Hmmm. Legyet a repedésekben.

III. sofőr: Azt még rád lehetne bízni... Tán megint valami kocsit vezetsz?

Sofőr: Az a mesterségem.

III. sofőr: Akkor mondd meg legalább, milyen kocsit vezetsz. Ha találkozzom veled, legalább idejében az árokba hajtsak.

Sofőr: Éppen azt. Elkelné, öregem... Nekem magyarázkodhatsz! Láttam, az előbb Hájassal beszélgettél. Megfőzted, mi? De nekem magyarázhatsz, amit akarsz! Én együtt voltam a te embereddal a kórházban. Én láttam. Magam is egy ilyen fickó miatt kerültem be a kórházba, amilyen te vagy. Csakhogy én simán megúsztam.

Sofőr: Nagy kár.

III. sofőr: Ugye? Te nem kegyelmez-tél volna meg nekem, mi?

Sofőr: Nem. Ha átfutottam volna rajtad, megállítottam volna a kocsit és rükkvercben még egyszer megtapostalak volna.

III. sofőr: Kitelne tőled. Az ilyeneket főbe kellene lőni, meg azokat is, akik kocsit adnak a kezükbe. Hogy nyugodtan élhessen az emberiség. Vagy levagdosni belőlük egy-egy darabot. Előbb az egyik kezét. Aztán a másikat. Majd az egyik lábát... Én közös szobában voltam a te embereddal a kórházban. Tudod, mit csinált, amikor levágták a lábát? (*A beszéd egyre halkul.*) A műtét után csak nagysokára tért magához...

A visszhangzó terembe költözünk.

Botlábú: Ki vágta le... a lábamat... főorvos úr...

Főorvos: Pihenjen csak, fiam. Minden jóra fordul, most már bizonyosan sikerül megmentenünk. Vitézül állta a műtétet. Még néhányszor kap vért, és minden jóra fordul.

Botlábú: Főorvos úr, kérem... hozza ide a lábamat...

Főorvos (felderülve): Hehehe, ugyan mi jut az eszébe, fiam, nyugodjon csak meg és pihenjen, pihenjen...

Boflábú: Nem, főorvos úr, én a lábamat akarom... Nem engedhetem meg, hogy... élve megegyenek a kukacok... valamit, ami hozzám tartozik! Nem hagyom, hogy... elrohadjon a lábam... Maguk levághatják, de... nem vehetik el tőlem!...

Főorvos: Apolók! Vigyék különszobába. Le kell kötnöni.

Boflábú: ...a lábam az enyém!... *(Egyre távolodik, siető léptekkel gurítják az ágyát.)* És senkinek se adom!... Nem veheti el tőlem senki! És ha kell... *(sírva)* bíróságra megyek érte... a lábamért...

Ismét visszatérünk a kávéházba, ahol halkan pengetik (elejéről) az együgyű dalt.

III. sofőr: Ezt jajgatta naphosszat. Akkor egy ápoló rászólt, ilyent még nem hallott, hogy valaki haza akarta volna vinni a lábát vagy a kezét, amit levágtak, és azt mondta, hogy hallgasson már arról a nyavalyás lábáról, mit akar vele, tán le akarja fejtetni róla a húst, jól akarja lakatni vele a kutyáját, hogy kárba ne vesszen, vagy tán meg akarja öröltetni a csontjait, hogy csontliszttel etesse a hizódisznoít, mert most nagyon divatos takarmány a csontliszt, vagy mi a fenét akar? Hát akkor elájult az embered. Többé nem szólt a lábáról. Hanem megvesztegette a hullaházast, hogy kotorja elő a csontjait. Rettentő pénzébe került, eladta a rádióját is. Hát kapott a hullástól egy sípcsontot.

Sofőr: Értem.

III. sofőr: Nem értesz te semmit! A múltkor meghívott az embered. hát elmentem vele. Amikor a szobába léptünk, a fia épp a szekrény tetejéről kotort elő valamit. Mutogatja a pajtásainak az apja sípcsontját.

Sofőr: Értem!

III. sofőr: Csak azt hiszed, öregem. Tudod-e, miért kellett neki az a sípcsont?

Sofőr: Nem. Nem is érdekel!

III. sofőr: El akarta küldeni neked. Hogy gyötörjön vele. Hogy tudjad, mivel tartozol neki. Hogy törd rajta a fejed, mivel tudod ezt megfizetni. És ha nem tudod megfizetni, akkor tedd meg azt, amit még utoljára tehet az ember. Ha van még egy szikrányi becsületed.

Sofőr: Hát akkor mért nem küldte?!

III. sofőr: Azt hiszem, jobb módot talált arra, hogy meggyötörjön... Már itt kellene lennie. Ilyenkor már minden hajnalban itt van.

Sofőr: Hát csak gyertek! Gyertek, ahányan vagytok! Mindannyian! *(Hirtelen egészen lehalkítva.)* Én mindig ráérek — másodiknak útni.

Az együgyű dal szövegét énekelni kezdik. A szöveg befejeztével, a párbeszéd aláfestéséül egy ideig még pengetik a hangszeret.

Sofőr: Kislány, kérek egy forró teát.

Lány: Mégis rászánta magát?

Sofőr: Nem tudok fölmelegedni. Lehetetlen maguknál fölmelegedni.

Lány: Nem mindenkinek. Nézzen csak körül.

Sofőr: Mit néznek?

Lány: Látja azt a vak muzsikust? A háborúban teljesen megvakult. Tiszt volt. Azután sehol sem lelta a helyét, megállás nélkül csavargott le-föl az országban. Aztán itt megtelepedett, már három éve itt él. Pedig azelőtt sohasem járt erre, odaváló le a hegyekbe. Itt él... soha semmit sem látott a városból, a házakból, az itteni emberekből, a környezetéből... mégis itt telepedett meg. Nem különös?

Sofőr (egykedvűen): De különös.

Lány: És látja, itt jól érzi magát. Beszélget az emberekkal és dalokat fabrikál. Azokat játssza, soha mást. Sohase másnak, csak magának. Pénzt sohase fogad el senkitől.

Az együgyű dalocskát ismét pengetni kezdik.

Sofőr: Kérek még egy teát.

Lány: Valamikor maga is nagyon jól érezte itt magát.

Sofőr: Nem emlékszem. Sok mindent elfelejtettem.

Lány: Én még jól emlékszem.

Sofőr: Bár ne emlékezne. Maga túlságosan hasonlít valakire. Jobb volna, ha nem emlékezne rám.

Lány: Pedig nagyon jól emlékszem. Még magasabb és testesebb volt, mint most. Mindig ott állt a pult végén és csendben mosolygott.

Sofőr: Maga nagyon is emlékszik. Jobban, mint kellene.

Lány: A kislányok mindig álmodoznak. Én is olyan voltam. *(Sajnálkozó gúnyval.)* Nevetséges álmaik vannak.

Sofőr: Semmi se nevetséges a világon. Még azok az emberek se, akik azt hiszik, hogy valóban nevetséges az, amit ők annak találnak.

Ajtócsapódás, majd pedig végigsüvít a termen:

Botlábú: No... megjöttél, gazember. *(Faláb kopog és csikorog.)* Mégis ide merészkedtél, te hóhér! Hé, neked beszélek, hiába fordulsz félre! Utánam megyek én féllábon is! *(A halk zivaj halálos csenddéváltozik, tétován peng még kettőt a hangszer, aztán elhallgat.)* Úgy, úgy, fordulj *(érezhetően változni kezd a hangja)* csak felém... Ide... *(szünet, aztán halkabban)* ...ide... Hhhh... *(Megrendülten, egészen a mikrofonba.)* Végül egy sorsjegyet... pajtás...

Pillanatnyi halálos csönd, akkor hirtelen vadul pengetni kezdik a hangszer és dalolják az együgyű dal szövegét. A szöveg végeztével a pengetés halkul.

Sofőr: Ne keseregj, pajtás. Mért gyötörd magad? Napról napra. Pedig az ember, hidd el, nagyon sokat elért, ha esténként megállapíthatja, hogy aznap úgy-ahogy megmentette a bőrét.

Botlábú: Te megmentetted a tiédet. De kevésen múltott az előbb.

Sofőr: Hát mit akartál velem? Tán meg akartál ölmi?

Botlábú: Meg.

Sofőr: Nem kell úgy elkeseredni.

Botlábú *(élénkebben)*: Nem?

Sofőr: És mért nem próbáltad meg?

Botlábú: Amikor felém fordultál... nem akartam hinni a szememnek... láttam, te már nem vagy az az ember. Nagyon lerí rólad valami... amit csak magamon látok... ha néha tükörbe nézek...

Sofőr: Azért nem kell így kétségbeesni.

Botlábú: Benyúltam ide... nézd, a kabátomba varrva mindig magammal hordom ezt a... *(Indulatosan az asztalra csap egy kést.)*

Sofőr *(határozottan)*: Vidd el innen ezt a kést! *(Hallatszik, hogy a sarokba dobják.)* Úgy. No.

Botlábú: ...és akkor megéreztem a belsőzebembem a sorsjegy-köteget. *(Sóhaj.)* És azt húztam elő.

Sofőr: Látod. Ne gyötörd magad. Nyugodj meg.

Botlábú: Könnyű azt mondani. Te könnyen beszélsz.

Sofőr: Könnyen. Mert én tapostalak el téged s nem te engem. Mert elvettem a lábadat. A szakmádat. A kenyered. A nyugalmad. Az életed.

Botlábú: Elvetted, pajtás... elvetted...

Sofőr: Tudom. Elvettem. De én kit pöröljek, amiért olyan keskenyek az utak, hogyha ketten összetalálkoznak, torkunkban dobog a szívünk? Kit pöröljek, hogy sárosak és csúszósak az utak s csak középen hajthatsz, mert szólról egyszer csak csúszol, csúszol a sárban, s az árokba farolsz, hiába a kezekben a kormány! Kit pöröljek, hogy akkor hajnalban kód volt, s még ma sem tudjuk eloszlatni a kódot? Kit pöröljek, hogy beteg volt a gyerekeim, hogy mindig vannak beteg gyerekek? Nem aludtam és fáradt voltam, kit pöröljek, hogy egész úton bőszött egy gyerek, akít a kórházba vittek, s úgy táncoltak már az idegeim, mint a cítera húrja? Ki tartozik az öt évvel, ami elszállt fölöttem, a börtönnel, amitől nem nőtt ki a te lábad, s én sem lettem s nem is lehettem jobb, mint voltam, kit pöröljek, amiért vannak, akik balgán azt hiszik, hogy jóvátehető, amit egyszer elrontottunk? Ki az oka, hogy elhagyott a feleségem, s nincs többé otthonom, kit vonjak felelősségre, amiért nem ismer meg a kisfiam, ugyan kit?... *(Égészen halkán, egykedvű hangon.)* Ezt mondd meg nekem... pajtás... Vagy ne szólj semmit... Hallgass és... adjál egy sorsjegyet...

Rázendítenek az együgyű dalra és éneklék a szövegét. Aztán a dal egyre távolodik, ajtócsukás és kinn termünk az utcán. Utcai zajok: különféle távolságból a járművek nesze, kerékpárcsengetés, fapapucs kopogása az aszfalton, a mérsáros bárdja zuhog, valahol egy macska nyarvog kitartóan.

Botlábú: Mindig kikísérem a cimborákat. Minden hajnalban. Aztán... itt megvárom, amíg begyűjtanak.

Sofőr: Hát akkor, megyek, pajtás.

Botlábú: Tudod, hogy azóta még nem ültem autón?

Sofőr: Hát, majd egyszer... A jövő héten visszajövök. Mindig nagyon szerettem itt. Olyan szép ez a kis tér. Ezek a gömbakácok azóta se nőttek, elhiszed-e? Olyan kicsikék, hogy kedved lenne a hegyükbe ugrani, rájuk ülni és lelógatni a lábad.

Botlábú: Hát menj csak, pajtás...

Sofőr (*távolodik*): Ha sikerül, a jövő héten visszajövök.

Ajtó csapódik, motor zúg, aláfesti a szöveget.

Sofőr (*suttogva*): Ez a hely mindig kedvemrevaló volt, s ha továbbindultam, mindig visszanéztem. Visszanéztem, mint most is. Ott, az ajtóban ott áll a falábú... Az ajtón belül, a függöny mögött senki sem áll... Senki sem...

A motorzúgás teljesen elhal, aztán fokozatosan erősödik, hangtér-változás: a teherkocsiban vagyunk, kinn a háttárban, a végtelen utakon.

Sofőr (*suttogva*): Már vastagon vöröslök az ég. Mindig szerettem a vörös hajnalokat. Különösek, furcsák, izgatók. Aztán... (*Sóhajos, fáradt ásitás.*) Ilyen az életünk... Az utunk — mint egy földrevetett, kanyargó, szürke cérnaszál. Robogunk rajta, mint a kötél táncos. Fák, házak, hegyek, völgyek maradnak el mögöttünk. Robogunk keresztül-kasul a világon, robogunk, mintha menekülnénk valami elől. Ilyen az életünk. Robogunk, robogunk. És egyszer mégis utolér bennünket... az a valami. Esőben. Útkanyarban. Szakadékban. Sűrű ködben. Tudjuk, biztosan tudjuk. És robogunk mégis... (*Sóhajos, fáradt ásitás.*) Bőrruhát kell majd vennem. Így megfagyok... ezeken a hosszú-hosszú utakon...

A motorzúgás erősödik, majd a szintén egyre erősödő zenébe fullad.

